

FILIPINO

(Komunikasyon at Pananaliksik)

Ikalawang Markahan-Modyul 3: **Pagtukoy sa mga Lingguwistiko at Kultural na** **Pagkakaiba-iba sa Lipunang Pilipino**

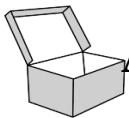

May-akda: Riza P. Lago
Tagaguhit: Paolo N. Tardecilla

City of Good Character
DISCIPLINE • GOOD TASTE • EXCELLENCE

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Alamin

Ang modyul na ito ay binubuo lamang ng isang aralin.

- Aralin : Pagtukoy sa mga Lingguwistiko at Kultural na Pagkakaiba-iba sa Lipunang Pilipino

Sa pag-aaral ng modyul na ito, inaasahang maisasagawa mo ang sumusunod:

- A. nakikilala ang konsepto ng linggwistiko at kultural na pagkakaiba-iba sa lipunang Pilipino; at
- B. natutukoy ang mga linggwistiko at kultural na pagkakaiba-iba sa lipunang Pilipino sa mga pelikula at dulang pinanood

Subukin

Bago ka magpatuloy sa aralin, subukin ang iyong kakayahan. Batay sa mga diyalogo, sabihin ang lingguwistiko at kultural na kalagayan sa bawat sitwasyon.

“Oh yes, kaibigan mo ‘ko, kaibigan mo lang ako...and I’m stupid to make a biggest mistake to falling in love with my best friend.”

-*Jolina Magdangal “Labs kita, okay ka lang”*

“Ako na lang... Ako na lang ulit...”

-*Bea Alonzo, “One more Chance”*

“Akala mo lang wala...Pero meron, meron, meron!”

-*Carlo Aquino, “Bata-bata, paano ka ginawa?”*

“Ang mundo ay isang malaking Quiapo... Maraming *snatcher*, maagawan ka... lumaban ka...”

Aralin

Pagtukoy sa mga Lingguwistiko at Kultural na Pagkakaiba-iba sa Lipunang Pilipino

Sa araling ito ay pag-aaralan mo ang pagtukoy sa mga lingguwistiko at kultural na pagkakaiba-iba sa lipunang Pilipino mula sa mga pelikula at dulang napanood. Malilinang ito kung maisasagawa mo nang atapat ang mga gawain.

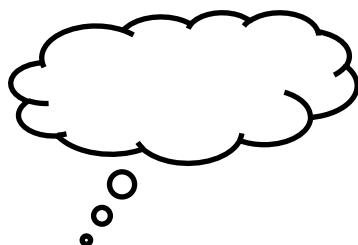

Balikan

Para magkaroon ka nang mas malinaw na pagkaunawa sa aralin na ating tatalakayin sa modyul na ito, balikan ang kahulugan ng lingguwistiko at kultura.

LINGGUWISTIKO

KULTURA

Lingguwistiko - Ang lingguwistiko ay tumutukoy sa estruktura o anyo ng isang wika sa kabuoan.

Kultura- Ang kultura ay tumutukoy sa paraan ng pamumuhay na nakagawian ng tao sa isang tiyak na lugar at panahon.

Tuklasin

A. Panimula

Pumili ng isang pelikula at dulang Pilipino. Ipaliwanag kung bakit naibigan ang mga ito. Sundan ang pormat.

Pamagat ng Naibigang Pelikula: _____

Paliwanag: _____

Pamagat ng Naibigang Dula: _____

Paliwanag: _____

B. Pagbasa

Isang komprehensibong gawain ang pagsusuri ng isang pelikula lalo na sa teknikal na aspekto nito. Tunghayan kung paano sinuri ang isang pelikula.

Maynila sa Kuko ng Liwanag

(Pagsusuri ni Rolando B. Tolentino sa nobela ni Edgardo M. Reyes)

Maraming kritiko ang nagsasabi na ang pelikulang "Maynila sa Kuko ng Liwanag" ang siyang nagbukas ng "Ikalawang Ginituang yugto" ng Cinema sa Pilipinas. Ang yugto ay pumapatungkol sa proletaryon ng mga pelikulang may mataas na kalidad ng kasiningan at politikal na makabayani. Tandaan na ang yugto ay sumasaklaw sa katingkaran ng diktadura mula sa kalagitnaan ng dekada '70 hanggang kalagitnaan ng dekada '80.

Mahalaga ang pelikula dahil pinatingkad nito ang "kritikal na realismo". Ito ay realismo, hindi lamang inilarawan ang mga kabuktutang nagaganap sa lipunan. Naturalismo ang tawag dito o pagpapakita ng tunay na kalagayan ng mga tao sa lipunan, isang uri rin ng realismo. Halaw na rin ito sa isang tradisyon ng pampanitikan na pinaghahawan ng materyales ng pelikula ang nobelang Sa Kuko ng Liwanag ni Edgardo Reyes. Si Reyes ay kabahagi ng isang grupong "Agos sa Disyerto" isang grupo ng mangangatha na (fictionist) ng dekada '60 na naglayong baguhin ang daloy ng pangunahing daloy ng komersyalismo at romantismo sa kanilang panahon. Sa pamamagitan ng kritikal na realismo, naipakita ang kawalang katarungan ng kapaligiran sa mga historikal na naisantabi ng mga tao.

Halimbawa nito ang pagbubukas na eksena ng pelikula. Ipinakita ang black-and-white documentary footage ng iba'tibang madilim at inaakalang di magandang pang-araw-araw na buhay sa Chinatown, ang pangunahing lugar ng pelikula. Sa unang pagkakataon, nakita ng manonood si Julio Madriaga, ang pangunahing tauhan, makikita siyang nakatanghod sa isang pader na may karatula na may islogang "Imperialismo, ibagsak." Kritikal ang pelikula sa mga kaganapan sa lipunan.

Ang limitasyon ng kritikal na realismo ay ang kakulangan ng rekomendasyon hinggil sa kolektibong pagbabago ng kondisyon, maliban sa indibidwal na paraan. Tulad sa pelikula inilagay ni Julio ang paghahanap ng katarungan sa sarili nitong kamay. At dahil ginawa niya ito, nakubkob at namatay siya sa kamay ng kapwa Pilipino.

Isa ang pelikula sa pinakamanining na halimbawa ng transformasyon ng nobela at panitikan sa pelikula. Ang pelikula ay masining na adaptasyon ng nobela. Ang idinagdag ng direktor, si Lino Brocka, ay ang pagpasok ng "mass movement" bilang isang opsyon ni Julio sa paghahanap ng katarungan

para kay Ligaya, ang napaslang na kasintahan. Wala ito sa nobela pero nahaginan ito ng realidad sa diktadura. May binago ang pelikula dahil may kakaiba itong medium at lengguwahe kaysa panitikan.

*Mula sa Learning Module for Various Philippine Films.
University of the Philippines.*

Ang iyong binasa ay isang halimbawa ng suring-pampelikula. May napansin ka ba sa paggamit ng wika na ginagamit sa ginawa ng pagsusuri nito? Naging madali ba sa' yo na maunawaan?

Ngayon ay tunghayan naman kung paano binibigyan ng kahulugan ang mga wika na ginagamit sa isang pelikula.

- Pagbibigay-kahulugan sa pamamagitan ng halimbawa.

May partikular na gamit ang wika sa iba't ibang sitwasyon. Tinatawag itong **register** na isang panlipunang salik na isinasaalang – alang kaugnay ng baryasyon ayon sa gumagamit ng wika. Isa pang pinanggagalingan ng baryasyon ng pananalita ng indibiduwal ay depende sa mga sitwasyon ng paggamit. Hindi lang kaso ito ng kung sino tayo kundi anong mga sitwasyon ang kapapalooban natin. Isa ang pelikula o dula na may sariling register o mga salitang-pampelikula at pandula.

C. Paglinang ng Talasalitaan

Panuto: Ngayon naman ay bigyang-kahulugan ang sumusunod na salita o pahayag na gamit sa pelikula at dula sa pamamagitan ng halimbawang sitwasyon.

1. Kritiko	6. pelikula
2. eksena	7. romantismo
3. komersyalismo	8. Tradisyong pampanitikan
4. kritikal na reaksiyon	9. tagpuan
5. yugto	10. Direktor
- Paano makatutulong ang pagbibigay ng halimbawa ng sitwasyon sa pagbibigay ng kahulugan ng mga salita o pahayag na pampelikula o pandula? Isulat ang sagot sa kuwaderno

D. Pag-unawa sa Binasa

1. Paano sinuri ng may-akda ang pelikulang "Maynila sa Kuko ng Liwanag"?
2. Anong uri ng wika ang ginamit sa pagsusuri? Patunayan.
3. Ano-anong kultural na katangian ang ipinakita sa pagsusuri batay sa nobela?
4. Masasalamin ba ang kultura ng mga tao o isang komunidad sa pamamagitan ng mga pahayag na ginamit? Bakit?
5. Magbigay ng mga pahayag na makikita sa pagsusuri na nagpapakita ng tiyak na kultura sa pelikulang sinuri.

Suriin

Pagsusuri sa mga Lingguwistiko o Gamit ng Wika at Kultural na Pagkakaiba-iba sa Lipunang Pilipino

Gaya nga ng natalakay na iba't ibang sitwasyon, ginagamit ang wika batay rin kung sino ang gagamit, saan gagamitin at paano ito gagamitin.

Isa sa dapat na suriin at isaalang-alang ay ang lingguwistikong aspekto lalo na sa larangan ng pelikula at dula. May sariling sitwasyon, kaya't may sariling *register* ng mga salita ang mga ito. Wika nga, pampelikula o pandulaan lang.

Lingguwistiko ang tinatawag na kaugnay ng wika na sinasalita ngayon sa heograpikong kalagayan ng isang lugar. Maaaring bigyang-pansin ang antas na gamit ng wika tulad ng balbal, kolokyal, diyalektal, teknikal, at masining.

Sa isang banda naman, **kultural** ay isang katangian ng wika na nagsisilbing pagkakakilanlan o identidad dahil sa mga paniniwala, tradisyon at ugali, paraan ng pamumuhay, relihiyon at wika.

Mahalagang hindi maisantabi ang panlipunang aspekto ng wika dahil sa maraming paraan, ang pananalita ay isang uri ng panlipunang identidad at ginagamit para tukuyin ang pagiging kabilang sa iba't ibang panlipunang pangkat o iba't ibang komunidad ng pananalita.

Pagyamanin

Manood ng pelikula, dula o kauri nito (maaring punthan ang *link* na ito <https://www.youtube.com/watch?v=m7tbru9b2Aw> at tukuyin ang mga katangian o gamit ng wika sa Sarsuwela. Sabihin kung anong kultura ang masasalamin sa mga ginamit na salita o pahayag.

Lingguwistikong Pahayag	Kulturang Masasalamin sa Pahayag

Isaisip

Sa pamamagitan ng pagtukoy at pagsusuri sa mga lingguwistikong katangian sa mga diyalogo ay masasalamin din ang kultura ng isang tao o lugar batay sa pinanood. Dahil dito, mauunawaan ng isang manonood ang pagkakaiba-iba ng kultura sa lipunang Pilipino depende sa uri ng mga tauhan at kapaligirang ginamit sa mga pelikula, dula at mga kauri nito.

Isagawa

Manood ng isang pelikula, dula, sarsuwela at mga kauri nito. Tukuyin ang mga katangiang lingguwistiko sa mga ginamit na pahahag/salita. Sabihin kung anong mga kultura ang nakapaloob sa natukoy na mga pahayag. Isulat sa isang hiwalay na papel.

Tayahin

Panoorin ang isang sarsuwela sa *link* na ito

<https://www.youtube.com/watch?v=RHSZspCsL8E> (kung walang *internet*, manood ng pelikula o kauri nito sa telebisyon) at tukuyin ang mga lingguwistikong pahayag na kasasalaminan ng tiyak na kultura ng mga tao o pamayanahan sa isang tiyak na panahon. Sundan ang format sa ibaba.

Lingguwistikong Pahayag	Kulturang Masasalamin sa Pahayag

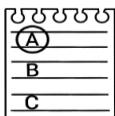

Karagdagang Gawain

Lalong palawakin ang iyong kakayahan. Isulat ang sintesis ng aralin gamit ang *Reflection Sheet*. Gayahin ang kasunod na pormat sa sagutang papel.

DAPAT NA MALAMAN	DAPAT NA MAUNAWAAN	DAPAT NA MAISAGAWA
Dapat kong malaman ang tungkol sa mga _____	Dapat kong maunawaan ang tungkol sa _____	Dapat kong maisagawa ang _____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Natutuwa ako sa iyong ipinakitang kagalingan at sigasig na matuto sa ating talakayan. Binabati kita!

Susi ng Pagwawasto

Sanggunian

Jocson, Magdalena O. 2016. Komunikasyon at Pananaliksik sa Wika at Kulturang Pilipino. Vibal Group Inc.

Bumubuo sa Pagsulat ng Modyul

Manunulat: Riza P. Lago (Guro, SNNHS)

Mga Editor: Gladys P. Rafols (Guro, FHS)

Christian Paul I. Camposano (Guro, CISSL)

Romeo A. Pilongo (Guro, SEHS)

Tagasuri-Panloob: Galcoso C. Alburo (EPS, Filipino)

Tagasuri-Panlabas:

Tagaguhit: Paolo N. Tardecilla (Guro, KNHS)

Tagalapat:

Tagapamahala:

Sheryll T. Gayola

Pangalawang Tagapamanihala

Pinunong Nanunuparan - Tanggapan ng Tagapamanihala

Elisa O. Cerveza

Hepe – Curriculum Implementation Division

Pinunong Nanunuparan - Tanggapan ng Pangalawang

Tagapamanihala

Galcoso C. Alburo

Supervisor sa Filipino

Ivy Coney A. Gamatero

Supervisor sa LRMS

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Schools Division Office- Marikina City

Email Address: sdo.marikina@deped.gov.ph

191 Shoe Ave., Sta. Elena, Marikina City, 1800, Philippines

Telefax: (02) 682-2472 / 682-3989

City of Good Character
DISCIPLINE • GOOD TASTE • EXCELLENCE